СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LII. Ч. 72. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, пятниця, 14-го квітня 1944. No. 72. NEW YORK and JERSEY CITY, Friday, April 14, 1944. VOL. LII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237, 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ОБІ ПАРТІЇ БУДУТЬ РАДИТИ НАД ЗАБЕЗПЕКОЮ СВІТОВОГО МИРУ

НЮ ЙОРК. — З нагоди конференції Американської Федерації Праці, що відбувається в ґотелю Комодор, уладжено беньket а на ньому виголосив промову асистент секретаря стейту Брекинридж Лонґ. Він торкнувся пляну Американської Федерації Праці про забезпеку світового миру і заявив, що основні точки про створення всесвітньої організації вирішено на конференції в Теґерані. Там сказано між іншим, що всі держави, які приступлять до всесвітньої орґанізації, мають зобовязатися, вжити сили для втримання миру і приняти на себе відповідальність за заворушення в міжнародному ладі. Щоб обговорити подробиці такого пляну, теперішня адміністрація віднесеться до конґресу і буде шукати згоди на пропоновані точки представників обох американських великих партій. — У часі нарад конференції містопредсідник Американської Федерації Праці Метю Вол обговорював політику Советів до інших Аліянтів і скритикував її односторонні вирішування не лише ґраничних спорів але теж і інших питань, які йдуть в розріз з постановами Атлянтійського Чартеру. — На конференції промовляв теж британський міністер інформацій Гаролд Батлер, предсідник Комісії для Студій Орґанізації Миру Джеймс Шатвел, різні професори економії і представники міжнародних робітничих орґанізацій.

ЗАСТРІЛИЛИ НАПАСНИКА МЕКСИКАНСЬКОГО ПРЕЗИДЕНТА.

МІСТО МЕКСИК. — Поручника Антонія Де ля Ляма Рохаса, що перед двома днями стрілив до президента Авілі Камача, застрілив член ґвардії на передмістю в дорозі до вязниці, коли Рохас пробував утікати. Рохас ще перед смертю заявив, що не жалує свого вчинку.

ЛІСТИ КОНЕЧНИХ РОБІТНИКІВ ВИКЛЮЧАЮТЬ 135 НОВИХ ПОБОРОВИХ.

ВАШИНГТОН. — На 350,000 робітників у віці нижче 26 літ, що працюють в критичних підприємствах поміщених на лісті критичних виробів, коло 135,000 має надію на відложеннявоенної служби. Між тими, що мають право до проволоки 65,000 моряків, що обслугують кораблі торговельної фльоти. Про проволоку для інших 60,000 рішатимуть місцеві Поборові Ради.

ВЕЛИТЕНСЬКИЙ БУДЖЕТ НА ФЛЬОТУ.

ВАШИНГТОН. — Департамент фльоти вислав до палати репрезентантів домагання, щоб на скарбовий рік 1944-1945. признати на будову нових кораблів та на інші видатки суму $32,647,134,336. Високі урядовці з департаменту фльоти вказували на потребу такого буджету з огляду на підготову акції на Тихому й Атлянтійському океані в найближчих 4—5 місяцях. Адмірал Кінґ заявив перед буджетовою комісією, що на Тихому Океані неможлива перемога без цілковитого знищення японської імперії. А для осягнення такої цілі треба вжити всіх кораблів, на які Америка може спромогтися..

БИРНЕС НЕ ГОДИТЬСЯ НА ВИПЛАТУ ВІДПРАВИ ДЛЯ ВОЕННИХ РОБІТНИКІВ.

НЮ ЙОРК. — На беньketі уладженім в ґотелю Астор при закінченню нарад Академії Політичних Наук промовляв директор Военної Мобілізації Джеймс Ф. Бирнс. Він признав потребу допомоги для безробітних у часі демобілізації і перемін военних робіт на мирові; заявився за таку допомогу збоку стейтів і за відповідний додаток до фонду для безробітних з федеральних засобів, але висловив погляд, що нема рації признавати военним робітникам якогось датку як відправи з праці. Бирнес вказав на підготову, яку переводить федеральний уряд для переміни военного промислу на мировий, але згадав теж, що війна ще не скінчена і що „дорога до Берліна й до Токійо не лише довга, але ще й крівава".

ЗАПОВІДАЄ НІМЕЦЬКУ ОФЕНЗИВУ ПРОТИ РОСІЇ.

НЮ ЙОРК. — Майор Джордж Філдинґ Еліот, военний критик ґазети Геральд Трибюн висловлює погляд, що не виключена можливість німецької офензиви проти Советів. Він твердить, що німці цофаються, щоби призбирати відповідні резерви проти офензиви Аліянтів на Заході; з другого боку вони приґотовили теж резерви в північній Польщі. Теперішний опір німців коло Ковеля теж дає декому багато до застанови, бо звідти німці можуть вдарити на південний український фронт, що остає під командою ґенерала Жукова.

ШУКАЄТЕ ПРАЦІ? — Наперед погляньте на оголошення нових робіт на 4. стор. „Свободи".

Р. КУПЧИНСЬКИЙ.

Воскресення

І КНИЖНИКИ І ФАРИСЕЇ
І ЗБАЛАМУЧЕНА ТОВПА:
„ВІН ПОПРАВЛЯВ ЗАКОН МОЙСЕЇВ,
ЗАТЕ УМЕР, ЗАБУВСЬ, ПРОПАВ!"

ЗАНЕСЛИ ТІЛО В СКЕЛЬНІ ЗВЕРТИ
(ДОВКОЛА СТОРОЖА І ГНІВ),
А ВІН — НА ТРЕТІЙ ДЕНЬ ПО СМЕРТИ —
ВОСКРЕС І СОНЦЕМ ЗАЯСНІВ!

І РОЗНЕСЛАСЬ ЙОГО ІДЕЯ
ЦІЛЮЩОЮ ВОДОЮ В СВІТ.
ПОПРАВЛЕНИЙ ЗАКОН МОЙСЕЯ
ДО НИНІ, МОВ СКАЛА, СТОЇТЬ.

НЕМАЄ СМЕРТИ ДЛЯ ІДЕЇ
НІ ЗА ТРИ РОКИ НІ ЗА ВІК,
КОЛИ ВІДДАСТЬ ЖИТТЯ ЗА НЕЇ
НАВІТЬ НЕ БОГ, А ЧОЛОВІК.

ХОЧ ЗЛЮЩИМИ РУКАМИ БИТА,
РОЗПЯТА НА ХРЕСТІ ПРОВИН,
ХОЧ КАМЕНЕМ ВІКІВ ПРИКРИТА —
ВСТАЄ, ВОПЛОЧУЄТЬСЯ В ЧИН.

СКОРИЙ РОСІЙСЬКИЙ НАСТУП НА КРИМУ

ЛОНДОН. — Червона армія поступає скорим походом до заняття всего півострова Криму. Вона вже зайшла 43 милі від його границі, себто перебула вже половину дороги до порту-твердині Севастополь. На залізниці Джанкой-Симферопіль заняла місто Карачху-Канґіль, що лежить 11 миль від Симферополя, столиці Криму. Армією, що наступає на Севастопіль від Керча, командує ґенерал Єременко, відомий з подвиґів під Сталінґрадом.

Щоби відтяти німцям відворот на Румунію, советські літаки вдарили по румунськім порті Константі, що лежить найближче до Криму, 240 миль від Севастополя.

Коло Скали в Галичині ще йдуть бої, котрі комунікат червоної армії називає кирвавими. Мовляв, червона армія оточила там великі відділи німців та захопила багато военного матеріялу. На побоєвищи німці лишили 26,000 вояків.

Німецький комунікат каже, що між Станиславовом і Тернополем ще далі бороняться німецькі й мадярські формації.

Комунікат червоної армії доносить про діяльність білоруських партизанів, що заатакували відділ німецьких летунів у Могилівщині. Партизани в Мінщині звільнили 3,000 советських громадян, котрих німці зібрали для висилки на примусові роботи до Німеччини.

АМЕРИКАНСЬКІ ЛІТАКИ БОМБАРДУЮТЬ АВСТРІЙСЬКІ ФАБРИКИ.

НЕАПОЛЬ. — По тижневи безділля американські літаки з італійських летнищ вилетіли на бомбардування фабрик літаків Месершміта в Вінер Нойштадті, під Віднем, в Австрії.

Інша формація бомбардувала летунські фабрики в Баді Фославі, 10 миль на північ від Вінер Нойштадту, та в Фішаменд Маркті, 25 миль від нього.

Всі ці операції були дуже удачні.

Рівночасно британські літаки ударили з Британії по летнищах і залізничих узлах у Франції, Бельґії й Голяндії. Проти них вилетіли німецькі літаки й звели з ними при побережжю Франції завзяті бої.

Розвідні лети понад німецькі міста, що були бомбардовані днем у вівторок, показують, що американці знищили більшість фабрик у Ешерслебені, Арнімсвалді, Бернбурґу й Сораві.

Один коментатор британського летунства обчисляє, що не дивлячися на ці бомбардування, Німеччина збільшила від листопада свої летунські сили 250 літаками.

АЛІЯНТСЬКІ МІНИ РОЗБИВАЮТЬ НІМЦЯМ КОРАБЛІ.

ЛОНДОН. — За звідомленням британського міністерства повітря, міни, скинені з британських літаків у море здовж побережжя Европи від Біскайського заливу по Данціґ, затопили або ушкодили ворогови від 500 до 1,000 кораблів. Самі літаки затопили ще більше.

АМЕРИКАНСЬКІ ЛІТАКИ ПОМАГАЮТЬ ТІТОВІЙ ОФЕНЗИВІ.

ЛОНДОН. — Підчас коли маршал Тіто візвав 50,000 сербських партизанів до всесторонного нападу на ворога для допомоги аліянтській офензиві на Балкані, американські літаки з італійських баз помагали офензиві Тіта нападом на хорватську столицю Заґреб та дальматійське місто Спалато.

НІМЦІ ЗАПЕРЕЧУЮТЬ ВІСТКУ ПРО ГІТЛЕРОВУ КОНФЕРЕНЦІЮ.

ЖЕНЕВА. — Берлінське радіо подало видане німецьким міністерством заграничних справ заперечення вістки, що мовляв Гітлер скликав до Берхтесґадена конференцію представників держав-сателітів.

З Берна доносять, що конференція німецьких квіслінґів має відбутися, але не в Берхтесґадені, а в Відні.

ІТАЛІЙСЬКИЙ КОРОЛЬ ОБІЦЮЄ УСТУПИТИ.

НЕАПОЛЬ. — Італійський король Віктор Емануель подав публичну заяву, що в день вступлення аліянтських військ до Риму він відсунеться від публичних справ та встановить реґентом свого сина, князя Піємонту, з титулом лютенанта ґенерала королівства. Король каже в тій заяві, що він був усе з італійським народом та що через 8 місяців стояв за боротьбу проти ворога по боці Аліянтів.

Цю заяву видав король по конференціях з представниками аліянтських держав. Має вона видно на цілі вторувати дорогу для приступлення всіх італійських демократичних партій до коаліційного уряду. Заповіджена абдикація короля почне відай скорі переміни в італійському кабінеті.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Іти за вічною правдою

Згідно з християнським віруванням — Ісус Христос це Сонце Правди. І тому саме Христове Воскресення вважається перемогою правди.

Для людей християнської цивілізації істнує отже тільки одно Сонце Правди. А тим самим істнує для них тільки одна Правда.

А це значить, що якщо голосимо, що боремось за охорону християнської цивілізації, то це означає, що ми визнаємо християнські засади — Христову Правду.

Український нарід, з якого походимо, є християнським народом. Як такий тисячу літ визнавав він ось те Сонце Правди, якого Воскресення отсе святкуємо. Не зважаючи на важку долю, яку судилось тому народови переходити, він як співав його поет, вірував, що неправда, що кругом нього, минеться, а таки встане Христова Правда:

> І Тобі одному
> Помоляться всі язики
> Во віки і віки.

І ми, разом з поетом, теж „віруєм Твоїй силі і слову живому", що так буде, що встане правда, що встане воля, і то не зважаючи на те, що „покищо течуть ріки, кровавії ріки".

Ось тому і таке важне, щоб український нарід переніс Голгофту до кінця з вірою в свою правду і перемогу, бож ясне, що тільки через Голгофту дійде він до волі.

Ось тому і таке важне, щоб не попадати в сумнів, щоб серед сумнівів і розпуки не зачинати покланятись ідолам, що їх представляють нам „ясним сонічком".

Ось тому і таке тепер важне, щоб ми памятали на ті прості й ясні слова Шенченкової поради: Молітесь Богові святому, молітесь правді на землі, а більш на землі нікому не поклонітесь!

І такі слова, а не інші, повинні бути сьогодня розрадою і порадою для десятків міліонів українського народу. Тому і ми, американці з української крови, святкуючи на цій нам дорогій, вільній американській землі Воскресення Христове по старому українському звичаю, і згадуючи безталанну Україну, теж памятаймо на ті вічні правди, збудовані на незмінних моральних основах. Тому і ми не даваймо себе зводити ілюзіям, конюнктурам, що є хвилеві й переходові. як в американському життю, так і в українському! „Нарід вихований політично, у котрого принціпіяльність і солідарність увійде в кров і кости", писав Михайло Грушевський, „раніше чи пізніше діб'ється свого". Зате той, що рахує на конюнктури і „реальні користи", писав Грушевський, не зайде далеко. Ні в тому краю, ні нігде інде, скажемо ще в додатку.

Ось ті тверді слова треба нам мати в серцю й голові, коли хочемо цього року по українській традиції й по християнському звичаю зустрічати Великдень. Це релігійне свято. Але воно обіймає собою теж і обовязки оборони того християнського краю, в якому так свобідно живемо, як і додає нам віри в кращий повоєнний лад у світі й в кращу долю українського народу, що то ще далі ожидає воскресення волі.

Богдан Лепкий.

У ВОСКРЕСНУ ДНИНУ

Крізь весняні шуми рік і лісів, крізь гамір торговиці світової, крізь невгаваючий рев ненажерливости людської і злоби — чую тебе, свята велика молитво безталанного нашого народу:

Помилуй нас!

А як у неділю перше заграють великодні дзвони і священик тричі возвістить: „Христос воскрес!" — то чую, як з грудей міліонів вихопиться один великий стон, один червоний крик, один невгаваючий зойк:

„І нам належиться життя!"

Ріки скинули з себе ледяні окови й свобідно пливуть у Чорне море, а ми малиб у соромних кайданах ходити до суду-віку? Дерева соками новими набреніли і в зелену вбираються обнову, а ми малиб у жебрачому лахміттю на суді народів стати?

Земля родюче лоно відчинила і зерно із дощів спрацьованих приймає і леліє і зростає його на пожиток, а ми малиб спокійно дивитися, як ворог її поміж себе шматує, як її зневажливою стопою толочить і зерно наше у свої засіки несе?

Птахи з далеких вирїів вертають і жалібно кричать, побачивши згарища й руїни, а нам хіба ніколи не діждатися, щоб брати і сестри наші вернулися до себе на спільну радість і на спільне горе?

Христе, Ти муки приняв за нас грішних і на дереві сорому повис, а на третий день у славі піднявся, а наші батьки й мужі і брати на марне малиб страдати й конати?

Не вжеж на марне лилася людська кров, і душі як осінне листя летіли, а край цілий стогнав як велика Голгофта?

Ні, ні, і — ні!

Як ізчезає дим — най і зчезнуть; і як тає віск від лиця огня, — так най пропадуть во віки і во віки вороги воскресення народу!

Проф. Микола Чубатий.

Св. Ольга — перший український дипломат

Коли якийсь майбутній український історик стане писати історію української дипломатії, то як першого і найкращого представника тої політичної штуки мусить поставити не мужчину, але українську жінку — святу Ольгу, володарку київської держави. Її політичний хист та широкі політичні горизонти можуть імпонувати навіть модерним дипльоматам. Ніде правди діти, а головно зручности Ольги треба завдячувати, що доволі розхитана по траґічній смерти її чоловіка Ігоря (945) київська держава не тільки що остоялася, але ще й стала поважним чинником у міжнародній політиці. Про приязні звязки з тою ще поганською державою дбали обидві тодішні потуги політичного світа — византійське цісарство та німецьке королівство, саме в тім часі прикрашене титулом римського цісаря німецького народу.

Катастрофа князя Ігоря.

Муж Ольги, князь Ігор, не мав щастя в кермі державою. Східний сусід України, Хазарія, почала аґресивно виступати проти Києва. З визан тійською державою попав він в якийсь конфлікт, а морська виправа київської України-Руси на Византію закінчилася катастрофою. Князь Ігор був приневолений приняти дуже некорисний мир з Византією; це відомий Другий Договір Руси з Греками (944), що сильно погіршував дотеперішне становище українській торговлі на терені Византії. Це використали незгармонізовані ще племена київської держави та стали підносити бунти проти центра. Бунт волинських деревлян таки й закінчився смертю київського володаря Ігоря в часі виправи на здавлення збунтованих волиняків (945).

На чужім інструменті дипльоматичної гри.

Керма державою дісталася в руки вдови Ольги, що як реґентка дитини-престолонаслідника князя Святослава переняла керму держави. Більше зручністю ніж силою потрафила привернути до послуху збунтовану Волинь, завела карність в державі, а відтак взялася за наладнання закордонних звязків, в першу чергу з византійським цісарством.

Договоритися одначе з Византією не була така легка річ. Византійська держава, правлена тоді одним із найвизнатніших византійських цісарів Константином Порфірородним, фільософом, правником та визначним письменником, дивилася з легковаженням на варварські словянські держави, та як навіть йшла на якісь уступки, то тільки уступаючи перед арґументом сили. Та в відношенні до Києва цісарство було переможним. Тому не хотіло погіршувати уступками свої здобутки, бажаючи ще поправити привилеї византійських купців на терені свого північного заморського сусіда.

Княгиня Ольга це знала дуже добре, але теж знала, що є ще якась друга сила у тогочасній Европі, що нею можна шахувати византійське цісарство навіть без збройної перемоги. Ним був тоді король Оттон І., володар Німеччини, пан північної Італії, конкурент византійської держави в полудневій Італії та на Середземнім морі. Ця конкуренція византійського цісаря та німецько-італійського короля Оттона І., довела до цього, що король Оттон приняв згодом титул римського цісаря та започаткував мало не тисячлітне істнування цісарства римського німецького народу (962).

Саме византійські цісарі вважали себе все цісарями старого і нового Риму, себто Риму та Константинополя. Тому повстання римського цісарства було болючим ударом по престіжі византійського цісаря. Так як досі цісар Ромеїв у Византії вважав себе протектором грецького християнства, так тепер Оттон І. стає протектором латинського християнства.

Цю ривалізацію двох світових потуг постановила княгиня Ольга використати на добро України-Руси та на поправу положення своєї держави на терені Византії.

В гостині у цісаря.

В році 957 вибирається княгиня Ольга у дипльоматичну подорож до Византії на переговори з цісарем. Вже тоді, як християнка, прибуває на світлий византійський двір зі своїм капеляном о. Григорієм, мабуть як товмачом. Цісар вибрав супроти Ольги шлях, яким брав варвар. Це був шлях понижування їх представляючи світлість цісарської столиці тогочасного світа. Ось тому українські кораблі мусили спершу кілька днів ждати у византійській пристані, заки назначили день вступної авдієнції.

Сама авдієнція мала на ціли ошоломити варвар византійським багатством та пишнотою. Саля авдієнції капала від золота. Цісар засів на троні, виложенім самоцвітами; трон підносився укритою машинерією аж під стелю, а тоді золоті льви ричали, птахи співали, тощо.

По такім представленні казали мало не місяць ждати на другу авдієнцію. І тоді в часі приняття цісарева засіла при окремім столі, а Ольгу посадили тільки з двірськими дамами. Аж по тім приняв її цісар на авдієнції.

Після цього головного приняття принесли тодішним звичаєм дарунки для цілого українського посольства, щоб і тим їх ошоломлювати. Зате в державних справах Византія показувалась неуступчивою.

Княгиня Ольга болюче відчувала неодно упокорення. Одначе, як добрий дипльомат, знесла їх терпеливо, щоб не довести до зірвання переговорів. Зате перенесла їх на київський терен, для себе більше пригожий. Рівночасно снувала пляни, як зашахувати Византію західним конкурентом византійського цісаря. При відході заявила, що жде византійських послів в Києві.

Византійці в Києві.

За кілька місяців являються византійські посли в Києві, як завжди самопевні та зарозумілі. Негайно по прибуттю просять авдієнції в Ольги. Ольга каже їм терпеливо ждати у київській пристані і тим поучує їх теж шанувати гідність володарки України-Руси. При переговорах княгиня Ольга була тверда та неуступчива. Колиж византійські посли пригадали їй дарунки цісарські в Византії, княгиня України-Руси відповіла їм з національною гідністю: Коли ваш цісар приїде до Києва та ждатиме в київській пристані так довго, як я ждала у константинопольській то ви дістанете ще кращі дарунки. Переговори перервалися.

Українські посли до Оттона І.

Для зашахования византійського цісаря, та щоб зробити його мягчим, княгиня Ольга висилає послів до Оттона І. з пропозицією ввійти у тісніші звязки з київською староукраїнською державою. Тодішним звичаєм релігійна лучність була середником до правдиво приязних взаємин між державами; тому Ольга пропонує Оттонові вислати на Україну латинського епископа для пропаґанди християнства в Україні. Таке потягнення могло дійсно болюче вразити Византію, яка східну Европу вважала сферою впливів византійської політичної та культурно-релігійної експанзії. Нема хиба сумніву, що грецькі аґенти на київськім ґрунті, на Кримі, що тоді належав до Византії, такі річи негайно передали у Византію.

Цісар Оттон І. приняв таку пропозицію з ентузіязмом; цеж його політичні впливи мали сягати далеко на схід, а до того немов під самі печінки византійського конкурента. Княгиня Ольга розуміла, що ця акція найспішніше змягчить Византію. Далекі простори, трудноші комунікації зі заходом затягнуть цю справу на довгі місяці, а то й роки.

Оттон подбав, щоб можливо найскорше висвятити латинського владику для Києва. В Тріер над Реном висвятили якогось монаха Лібуцію на епископа Руси, але заки він вибрався у свою місійну подорож, помер. Справа знов затягнулася біля року, поки не висвятили його наслідника в епископи, якогось Адальберта,- що вибрався до Києва, одначе ніякої місійної праці тут не міг зробити. Західні літописці записують, що Русичі ошукали цісаря Оттона. Повертаючи з Києва німецькі місіонарі наражені були на великі прикрощі, дехто й згинув в поворотній дорозі.

Чи київський уряд ошукав дійсно західного цісаря? Мабуть ні; княгиня Ольга мала свої політичні пляни і різно комбінувала. Так само византійська подорож, яку наша літопись представляє як подорож по хрещення, як теж посольство на захід, це були тільки засоби тонкої дипльоматичної гри княгині Ольги. Ривалізацію обидвох тодішних потуг світа вона використовувала в користь своєї батьківщини. Це були зручні дипльоматичні ходи першого українського дипломата - жінки, Святої княгині Ольги. Тому і не даром наш літописець величає Ольгу наймудрішою між всіми українськими жінками!

Христос Воскрес!

Христос Воскрес! Христос Воскрес!
Неначе срібний відблиск лез —
Несеться чутка благовісна...
Чиж може бути кращий зов?
Чиж може бути краща пісня?
Христос смерть смертю поборов!

Христос Воскрес! Христос Воскрес!
Сповнилось чудо із чудес
І Він, катований, пробитий,
Із гробу встав в славі Своїй
Щоб всім осліплим засвідчити,
Що Правда-Бог — вовік живі.

Христос Воскрес! Воскрес із гробу!
Встав Той, що знищить люту злобу,
Встав Імператор, чину Син!
Воскресло сонце правди світа,
Що юним серцям молодим
Промовить: Смертю, смерть борíте!

Христос Воскрес! Вже дзвонять дзвони
І понад заспані загони
Воскресний гомін лопотить...
Чи в хмарах грім?
Чи сніговія?
Гей, гляньте!
„Військо в бій спішить —
А з ним воскресший наш Месія!

КУРДИДИК АНАТОЛЬ

МАНІФЕСТ

Ви усі — що вас кордони
Поділили — розірвали —
Ви усі по пущах-нетрах,
По пісках, по сірих скалах.

Там — під самумом Єгипту,
Там — в морозі на Сибірі —
Там — в Бразилії — в безмежжах
Там в Австралії — в Кашмірі —

В хмародерах — по пампасах
За Уралом — геть в Китаю —
Ви усі — що ще не вмерли,
Чуйте: Дзвони вдома грають!

Ви усі — що вас в рови десь
Із шибениць поскидали —
Що розстріляні — побиті —
Ви — що в полі в бою впали;

Ви — шматовані на куски —
Ви — розкинені по полі —
Ви з бараків — з криміналів,
Що свідоцтво дали Волі —

Ви — що падали в знемозі,
Жерті тифом на розстаю —
Ви — усі, що під землею,
Чуйте: Дзвони вдома грають...

Ви всі: живі — чи трупи,
Всі — кому святий був Тризуб —
Чуйте! Нас ще не здушили,
Хоч кістками грали в ризу...

Хоч був Юда і Голгофта. —
Чуйте всі: іде світанок!
Одвалиться сірий камінь —
Великодний встане Ранок!...

УСЬОМУ ЧЛЕНСТВУ — У. Н. СОЮЗУ

побажання Веселих і Щасливих Свят пересилає з нагоди Христового Воскресення

ГОЛОВНИЙ УРЯД У. Н. СОЮЗУ

ЧИТАЧАМ „СВОБОДИ"

бажання усього добра пересилають з Великоднем

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ

БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ ЗНАЧИТЬ, НАЛЕЖАТИ ДО ТАКОЇ ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ, ЩО ПОБУДОВАНА НА ПЕВНИХ, ТРІВКИХ І СОЛІДНИХ ОСНОВАХ.

ЙОГО ПОКЛИК

Оповідання з часів Ісуса Христа.

Хто порахує, в який уже раз жебрак Рехум іще й іще повторював своє оповідання про те, як уздоровив його Ісус із Назарету?!

— Сидів я, як завжди, в двох перегонах від міста, край дороги. Аж чую: суне юрба. Гукають Осанну сину Давидовому... Питаюся: що воно? — Ісус — говорять — з Назарету. Той, що з роду Давидового... що мертвих воскрешає, сліпим повертає зір... Гм... сліпим... Чув я про Нього, чував і раніш. Як би й не чути?... Алеж ось, тепер... ну, неначе мене щось у саме серце штовхнуло. Як не закричу я щосили:

— Ісусе, Сину Давидів, змилуйся надо мною!

Та й кричу, та й кричу... вже не міг спинитись"...

Довкола уздоровленого сліпця все тіснішим колом збивався натовп. Притримуючи положену на рамено боком порожню амфору, заслухана дівчина не помітила, як перекупка Зебуда притискує її аж на столик міняли Масфара. А той, і сам заслухавшись, забув про свої гроші, що вже ось-ось, від іще одного струсу столу, розточаться в поросі вулиці...

Все в Єрихоні, що мало вулиця, знало про повернений чудом зір жебракові, знало й про те, що Пророк-Чудодій наближається до Єрихону. Верховіття пальм, що по них і саме місто зветься „містом пальм", вітали здалеку перші святого Пророка. Хитаючи віялами широких листків, вклонялись Йому, кидаючи під ноги прозоро-сині килими тіневих візерунків. Жінки виносили з домів хворих дітей. З подвірїв виносили на ряднах або й з ліжком недужих, калік, умираючих. Зігнута в поперек, всім знана бабуся Екида, що вже багато літ не могла випростатись, сперта на дві короткі палиці, поквапливо совгла назустріч Учителеві.

Дужі діти веселою хмарою непосидючих пташок, з вигуками й верещанням перебігали вулицею. Нарешті, не марнуючи часу, завели гру: коли одна лава співала веселої, — друга пританцьовувала; колиж танцюристи заводили сумної, — перша лава вдавала, що плаче.

А Рехум все розповідав. Тепер говорив про багатиря Мататію, того, що звуть його „праведним", бож ізмалку дотримує усіх приписів Закону.

— Дотримує!... А от же, й не пішов за Вчителем... — казав Рехум в схвилюванні, й раптом обома руками затулив собі очі.

— Що, що тобі? Знов не бачиш? — вхопив його за плече гандляр очеретом на стріли.

— Та де?! — закрутив жебрак головою. — Бачу світло! І світ у славі його, немов цар Соломон у вінці променистому... І барва очам моїм усміхається, як лука, квітками весняними вкрита. Тількиж усе здається мені, що від нині нічого й нікого не повинна душа моя бачити, крім Того, Хто мене уздоровив! — надхнено підніс угору обидві руки Рехум.

— Але-ле! — знизала плечима Зебуда, — й додала переконливо:

— То тобі з радощів, сину!... Ум за розум заходить...

— Стривай, стара!... А чому ж не пішов з Раббі Матавія? — допитувався гандляр очеретом.

Рехум оглянувся і погляд його впав на невелику, огрядну, кремезну постать митника Закхея, що неначе вся дихала добробутом та задоволенням. Закхей нічого не питався, не виявляв збільшеної цікавости, тільки, стоячи здалека, дивився. Його живі карі очі немов були освітлені червонавими вогниками зсередини. Не мішався до життя натовпу, тільки обсервував юрбу й тішився, бачучи, як рухливо та яскраво в проміннях сонця метушаться люди. Приємно було й те, що ось знову, як за колишні прадавні часи, на землі діються чуда, а він — Закхей — може чути про них від самовидців, і навіть сам колись може побачити диво. Гарна річ — життя... — ткала думка казкову мягку запону. І за тією запоною зникли неестетичні прояви життя, ті, що на них не любив звертати уваги Закхей. Було йому досить тільки того світу, який давав приємність. А про той — інший, — що існував іще десь, — він намагався не згадувати та найдокладніш забути.

Рехум зауважив той „чужий" митників погляд. Підсвідомо відчув, що відмежовувало того, обсипаного дарами й ласками долі випасеного чоловіка від них, скривджених дітей вулиці, пасинків життя. Вмить зникло світло надхненої радости, й мов чорною хмарою затемнилось наростаючою заздрістю. Нестримно закортіло вразити, зганьбити того маючого, задоволеного життям „грішника".

— Чому не пішов? Та тому, що Матавія — багач! — відповів Рехум, навмисне підвищивши голос. — Тому, що, як говорить сам святий Раббі, тяжко покинути статки та достатки навіть і для Царства Божого... навіть і задля науки Вчителя з Назарету, що розплющує очі сліпородженим...

„Ось тобі, думний Закхею, маєш!... Ото, не лізь до голоти та вуличного сміття"! — додав у думці Рехум, і з облекшенням голосно зітхнув.

Закхей глянув на нього й відійшов так само мовчки, як мовчки дивився на оживлений натовп.

— Для тих, що бігають босоніж, — чиста й ціла одіж — вже провина й образа, — подумав без роздратовання, хоч і відчув, що Рехумів натяк належався йому. Як це дивно: всі ці люди народились у тому ж таки місті, говорили між собою тією ж самою мовою, в дитинстві грались разом, як брати, мали одні думки й інтереси, жили однаковим способом. А от, праця, завзяття й воля до ліпшого винесла його, Закхея, над ними. І вже вони — ворожі до нього. Номуж — чужі, як... самаряни чи філістимляни... Але — що йому, зрештою, до того всього?! Своєю силою й розумом він досяг, що тепер — у повнім цвіті літ він може жити, як хоче, в фізичній і духовій розкоші. Нещастя оминають його, та й він сам уміє не допускати до свого серця терпкости. Навіть смерть не діткнулась холодом жалю й утрати до його душі: батьки повмирали, коли ще він не розумів жаху смерти, а тому й не жалів за ними, навіть не відчув, що їх йому бракувало. Ах, красна річ — життя!...

Закхей був самітний, не шукав ні приятелів, ні друзів. Не мав і дружини. „Привязаність — корінь страждань" — спокійно посміхаючись, відказував, коли дивувались його самітности.

— Самотарство?!... В нім — моя сила й моя радість. Я не маю потреби ні про кого дбати, не маю страху когось дорогого втратити, коли нікого не хочу мати на помешканні в свйому серці. І не потрібуватиму! Я — сам собі пан, й ніхто нікуди не може повести мене. Нікуди й ніколи!"...

Повільно йшов затіненою стороною вулиці до свого затишного дому, де звичаєм, перенятим від переможців — римлян, назбирав багато різних гарних, незвичайних речей, творів мистецтва, знання, науки. Ні, не люди, тільки ліпші їхні твори та природа могли бавити його й заповняти шляхетними інтересами прогалини вільного часу. Тут був його власний „світ", для якого він був центром і сонцем.

Мріяв: ось зараз сяде в саду, під розлогим фіговником, тим, що віти його перевісились через мур, на майдан, а з другого боку, купаються в красному Закхейовому басейні. Освіжить текучою водою запорошені ноги й під муркотіння водограю читатиме свою улюблену „Книгу мудрости Соломонової". Вона бо одна вміє правдиво показати марність речей життя цього, несталість та кволість поваги людської, а особливо — жіночої.

Цілком заспокоєний після неприємного, надто близького дотику до юрби, він аж додав трохи кроку. Таж зненацька табун дітвори спинив його. З шаленими вигуками хлопята летіли вздовж вулиці. Більші ламали, де можна, зелені галузки й, вимахуючи ними, гукали щосили:

— Осанна!... Оса-анна Сину Давидовому!...

За дітьми, прорвавши загату буденних обовязків, лився нестримний людський потік. Нові струмочки долучались до нього з базарів, майданів, бічних завулків і домів.

Цей новий, несподіваний акорд піднесення й неспокою відбився дисонансом в душі Закхея. Йому ще дужч схотілось посмакувати радість свого відокремлення від чужої йому юрби, почути свою вищість у свідомості, що він — „не такий" і „не з них". Але що кроко натовпу зірвались

(Докінчення на стор. 4-тій)

Як писали писанки на межі України

У нас багато відомо про те, як писали писанки на Поділлю, Гуцульщині, Лемківщині й Покуттю. Зате менше відомо про писання писанок в центральній Україні. Ще менше про писання писанок у східній Україні. Деякий причинок для цього останнього приніс був відомий український етнограф Митрофан Дикарів, котрий зібрав був поважну суму інформацій про це в валуйському повіті, у Вороніжчині, та подав їх в одному зо збірників етнографічної комісії Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові в 1905. році.

З матеріялів, зібраних цим етнографом, виходить, що в його часи звичай писання писанок був ще загально поширений. „Розмальовує писанок у нас усякий чоловік", говорили М. Дикареву, „хто грамотний і мало-мало здібний". У повітовому місті Валуйках міщани писанок не пишуть; та писанок там заготовляється багато; тільки роблять це люди, які це уміють робити; в них замовляють інші, які не вміють, і це їм платять. Інколи вмілі писарі, чи писарки, продають їх у крамниці, і люди, що хотілиб мати писанки, купують їх у крамницях.

Звідки пішов звичай писати писанок, та з якої нагоди, чи притоки, про це люди нічого не оповідають. Знають просто, що такий звичай існував, як довго їх память сягає, та звідки звичай пішов, про це й нічого не оповідають.

Пишуть писанки в Страшний (Великий) тиждень, головно починаючи з Великої Пятниці. Чому саме так, про це теж нема вісток.

Перед крашенням, яйця миють. Галувку кладуть у ту воду, що в ній яйця миють, бо, мовляв, тоді краска буде братися краще. Останніми часами стали заводити новий звичай красити яйця „хвуксином" без галуну.

Для крашення писанок уживають звичайно купних красок. Давніше правильно вживали природних красок. У гречаній полові, в осиковій корі й в цибулинню красили крашани на жовто, в виварі рожі на зелено, в пролісках на голубу краску.

В давнину писанки були вкриті різними взорами. І на кожний взір мали іншу назву. Хрестата писанка — писана хрестами, клинчаста — клинчиками. Найкращі писанки, всі вкриті взорами, називали безконечними. Ці звичаї складного розписування писанок зчасом затрачувалися. Чим далі, тим взори стають простіші, бідніші. Нині для них знають тільки одну назву: писанка.

Техніка розписування писанок теж змінилася. Давніше, розказують, вкривали яйця рисунками, писаними розтопленим воском. Вкладали яйце потім у краску, а по скінченню мальовання, віск зіскробували. Пізніше писали писанки багато простіше: Скупають яйце у красці, а, вийнявши яйце з краски, скребуть по писанці ножем, скребуть одні лінійки удовж, а потім інші впоперек, так і виходить писанка „віконцями". Ще деінде вискробують білі місця гострим шилом або голкою, інколи й витирають новим наперстком, як ще шорсткий. Буває, що пишуть по красці білою краскою, для чого нарочисто купують у крамниці олійної краски. Для такого розмальовання купували в крамниці, або в аптеці, віхтичок, або робили його з маленької перинки.

Розписані вже писанки інколи розводять ляком.

Писання зрештою вже по силах переводилося: назагал, чим далі, тим більше селяни малювали яйця кожне одною краскою. Бували крашанки: червоні, сині, жовті, чорні й зелені.

Подає Дикарів, що в місті Валуйках зарним виписуванням писанок займалися хіба люди, що побували в острозі (тюрмі) і там цього навчилися. Такі люди брали за написання одної крашанки по 5 копійок грішми та по 3 сирих яєць.

Писанки мали видно серед українських селян широку популярність. Передусім робили їх для малих дітей, аби діти мали чим побавитися. Парубок теж часто любить мати писанок, аби подарувати любій дівчині. І ними люблять бавитися навковтка.

Після празника баби писанки чіпляють перед образами на стелю. Мясце видовбають, поїдять, а тулупці на нитці причіпляють до стелі. Забє цвяшок у стелю, привяже до нього нитку, на її кінці якусь цурочку, яку вкладають у яйце. Цурочка в яйці ставиться впоперек, чим і держить на собі яйце. Ті писанки висять усе літо й зиму, а в піст їх скидають, так, що перед Великим тижнем їх уже викидають усіх, бо мовляв не годиться держати їх у хаті, коли Спасителя мучили.

З вірувань про писанки замітне те, що під паску складають стільки писанок, кількo є душ у сімї, і одну злишню, і цю для захорони від пожару. Її потім і становлять на образи разом з благовіщенською просфирою.

* * *

З цих етнографічних записок, пороблених Дикаревом, сорок літ тому, видно, що звичай писати писанки в валуйському повіті на Вороніжчині вже тоді переживався. До цього висновку можна прийти на основі кількох явищ. Передусім видно з того, що давніше писання писанок у тій околиці було багато краще розвинене, ніж у той час, коли Дикарів робив свої розсліди; коли техніка, себто штука, писання занепадає, то видно звичай починає переводитися. Про це саме свідчить брак вірувань про підстави звичаю: як довго звичай ще живий, то люди все вміють багато сказати, як звичай заведено, що він означає, пощо його виконують, тощо. Наконець, видно занепад звичаю й з того, що штука перестає бути загальною штукою, а стає зарібковим ремеслом кількох спеціялістів. Це є звичайно доля занепадаючого звичаю не тільки в нашого народу, але й в інших народів, просто по всему світі.

Гагілки з околиць над Збручем

Заки появився систематично видаваний Науковим Товариством ім. Шевченка у Львові від 1896 р. „Етнографічний Збірник" під редакцією невіджалованого Володимира Гнатюка, були передтим різні спроби призбирати й видати друком народні українські пісні. До таких спроб належить між іншими праця Гната Гальки під наголовком „Гаївки в околицях над Збручем", поміщена в літературно - науковім альбумі „Зоря Галицкая" в р. 1860. З цієї праці поміщуємо тут виїмок, а це одну „гаївку", хоч в інших околицях ці великодні пісні називають „гагілками". Для пояснення слова „гаївка" дає Галька такі завваги:

„Дехто пише „гаїлки". Не знаю причини такого писання. Мій правопис основується на тім, що тут нарід склонює слово „гаївка" як і на приклад: „маївка". Як каже „маївок", так само і „гаївок", а не „гаїлок", як по правопису „гаїлки" повинно бути. З цього всього можнаб дійти до висновку, що „гаївки" відбувалися в гаях. Такого самого погляду є знаний етнограф Вацлав з Олеська. До цього я додаю, що забава гаївок по гаях могла дати причину до різних рухів, яких уживається при грі гаївок. Нарід в одолиці над Збручем виразно розрізняє „гаївки в тіснішім значінню" від „гаївок в обширнішим значінню". При перших рухи тіла такі, що дівчата беруться за руки і ходять довший час як позчіплювані шнурком, не просто, лише вививаються в як найрізнородніші закрути; точно так, як би ходили поміж деревиною. Гаївки в обширнішім значінню мають кожна окремі свої рухи".

Тут наводимо одну гагілку в „обширнішім значінню" із збірки Гальки.

Залишивши одну дівчину в середині, всі інші позбираються за руки, стануть в колесо і так, ходячи кругом, співають:

Чернушко-душко, вставай
раненько,
Вставай раненько, вмивай
личенько,
Хотять тя люди взяти,
Хотять тя замуж дати.

Дівчина з середини відспівує:

За кого матусенько,
За кого любусенько?

Дівчата, що ходять в коло, співають:

За господаря, за його сина.

Середня відспівує:

Не піду матусенько!
Не піду любусенько!
За господарем тра рано
встати,
Тра рано встати, обід
варити.
Не піду матусенько!
Не піду любусенько!

Дівчата, що ходять довкола, знову співають до неї: „Чернушко-душко... і дальше: щоб вставала раненько, вмивала личенько, бо хотять її люди взяти і хотять замуж дати. Тоді вона знову питається: „За кого матусенько...?", а їй відповідають:

За циганина, за його сина! — але вона знову каже, що не піде, бо:

За циганином, за його сином
Тра рано встати, мішок
димати,
А я не вмію, тай ще не смію:
Не піду матусенько! — і т. д.

Дівчата знову співають їй як перше і кажуть, що дадуть її „за поповича, за його сина", а вона й того не хоче, бо:

За поповичом тра рано
встати,
Тра рано встати, книжку
читати: —
Не піду матусенько! — і т. д.

Тепер уже дівчата обіцюють їй, що видадуть її „за діловина, за його сина", але вона знову не хоче, бо:

За діловином, за його сином
Тра рано встати, торби
латати: —
Не піду матусенько! — і т. д.

На кінець вже хоче віддатися:

За ганчарика, за його сина!
Ой піду матусенько!
Ой піду любусенько!

За ганчариком, за його
сином
Тра довго спати, не рано
встати.
Він зробить горнець, візьме
червонець: —
Ой піду матусенько!
Ой піду любусенько!

ГАЇВКА

„Іде, іде Зельман"...

Згідно з документами до історії нам всім добре знаної гагілки: Іде, іде Зельман", які зібрав о. Василь Гриник в Перемишлі, Зельман — це історична особа. Ця гагілка, яку донині співають під церквами на Великдень, відбиває цілі століття пониження українського народу в Галичині польською свавільною шляхтою в виді не тільки фізичних, але і моральних тортур як зневага святощів, релігії, обрядів, духовенства та церков, яких допускалася над українським народом ніким негамована польська шляхта. Ось і тому цікаво запізнатися з історією цеї гагілки.

Польська шляхта в тих давних часах уважала своїм правом і привилеем нападати на наші церкви, знущатись над священиками навіть при престолі, викликувати по церквах авантури, гонити духовенство на панщину та загарбувати церковні і монаші добра. Те все на те, щоби виявити свою погорду для нашого народу і показати свою вищість над „хлопом".

Але найболючійше відчув наш нарід те, що польська шляхта віддавала теж і його церкву в аренду. Арендарами тих церков бували і не-християни, а саме жиди. Вказує на це, наприклад, лист, вписаний в городських книгах в Володимирі, в якім князь Проньскі дає Адамові Буркоцькому і Туренському жидові, Абрамкові, в аренду хутір і добра до нього належні „зі всіми пожитками, церквами і підданими". Це інший лист Якова Лисаковського даний жидові Песихові. Таку систему попирала і держава (Польща).

Під роком 1789 Теодор Бродович записав такі слова польського каноніка з Луцька: „Їх святині ми привели до крайного убожества, полишаючи при них тільки хлопа, якого ми закували в неволю. Бо під позором Божої хвали мали ми на оці помноження доходів аренд, які ми випускали жидови та йому попа від тих церков прилучали — щоби над ним жид також виконував свою власть". Протесту Папи Римського проти таких порядків ніхто в Польщі навіть не слухав. Очевидно, що жид падав тут офірою режіму і шляхотсько-польської господарки і сваволі.

Український нарід болів, а відгомін того болю висловив у гагілці: „Іде, іде Зельман". Повне імя того Зельмана — Зельман Вульфович. Він був багатим торговцем сукна у Дрогобичі. У його кишені „сиділа" вся польська шляхта з околиці Дрогобича, затягнувши в нього довги. А що шляхта не платила йому довгів готівкою, то винаймала йому в аренду свої добра разом з греко-кат. церквами. Ключі від церков мав Зельман і коли нарід бажав богослуження або інших відправ мусів Зельманови за це платити. Коли дістав оплату Зельман або хтось з його численної родини отвирав церкву, а потім знову замикав.

Одного разу Зельман на сам Великдень чогось спізнився і приїхав в Світлий Понеділок. Нарід чекав під церквою, голодний з несвяченими пасками аж до понеділка, а вістуни розставлені за селом по дорогах вкінці звістили приїзд Зельмана радісно: „Іде, іде Зельман і вся його родина...", а нарід кланявся йому і поздоровляв його: „Помагай Біг Зельман...".

І так стала пісня і ввійшла на памятку між великодні гагілки.

Навіть Щевченко згадує про неї: „Дівчата у Зельмана грають".

Пізніше польська шляхта хотіла позбутись Зельмана і своїх довгів у нього легким способом. Суд (зложений зі шляхти-довжників Зельмана) засудив Зельмана дня 9. червня 1755 за „різні шахрайства" на смерть через повішення. Щоби ратувати себе від смерти, Зельман заявив готовість охреститись. Йому даровано життя і він замешкав у о. о. Кармелітів і там помер.

Така то має бути історія гагілки „Іде, іде Зельман".

Д-р Павло Дубас.

(Заввага редакції: На ту тему буде ще окрема стаття).

ЖЕРТВИ НА ПРАЦЮ УКРАЇНСЬКОГО КОНҐРЕСОВОГО КОМІТЕТУ

Замісць святочних желань з нагоди Великодня жертвували на працю Конґресового Комітету: Р. Слободян, Д. Ґаличин, М. Мурашко й Л. Мишуга по $10; С. Шумейко, С. Курляк і С. Гладкий по $5; О. Ревюк і Е. Парницький по $3; С. Демидчук і С. Шимон по $2; В. Кушнір і Д. Кравець по $1.

ЗДЕРЖАЛИ ЯПОНСЬКИЙ НАСТУП НА ІНДІЮ.

НЮ ДЕЛІ. — Британські війська взяли гору в окрузі Когіми й цим здержали дальший наступ японців на Індію. Японські війська найшлися в важкому положенню, бо їх беруть тепер аліянтські війська в два огні.

ЛИСТ ДО СИНА

Вже надходить Свято Пасхи,
Сину любий, дорогий,
Ти скитаєшся в неволі,
Вік у тебе молодий.

Там панують над тобою
Злобні вороженьки,
Тай тримають у неволі,
Далеко від неньки.

Тримайсь, сину, по козацьки!
Чоло гордо піднеси!
Що ти любиш свій край рідний,
Злобним людям докажи.

Скріпляй, сину, віру в серцю,
І на Бога уповай,
Та неволя закінчиться,
Ти знов вернеш в рідний край.

Сину любий, дорогий наш,
Всі тебе кохаєм,
Хай сповняться твої мрії,
Від серця бажаєм.

Катерина Сарабун.

ПЕРЕДБАЧУЄ В ПІВДЕННІЙ АМЕРИЦІ БІЛЬШЕ ДЕРЖАВНИХ ПЕРЕВОРОТІВ.

(ОНА). — Голова Латинсько - Американської Федерації Праці, Вінсенте Толедано, щойно вернув до Мексика з конґресу цеї орґанізації, що відбувся в Монтевідео. Він сказав, що в Південній Америці можна надіятися більше політичних заворушень і державних переворотів. Йому говорили різні представники південних країн, що там товчеться маса фашистівський аґентів, які плянують завести в тій часті світу фашистівський лад. Користаючи з привілеїв, які вони здобули для себе в останніх десяти літах, бувші націстівські аґенти впливають на правлячу верству в Південній Америці і стараються відсунути від влади всіх демократично настроєних людей. І так державний переворот в Арґентині й Болівії плянували і перевели бувші висланці тоталітарних держав. Вони цілими роками підготовляли ґрунт до заведення в Арґентині тоталітарної форми державного правління і остаточно діпняли своєї цілі. Сьогодні Арґентина вже цілком приняла націстівську форму і йде слідами Німеччини. Арґентинські делеґати, що брали участь в конґресі казали, що вони прибули до Монтевідео тайно і під прибраними іменами, бо теперішний уряд Арґентини є проти робітничих орґанізацій, а якби знав про їх участь в конґресі, то члени арґентинської делеґації булиб розстріляні.

Те саме діється й в Болівії та Параґваю. Фашистівські аґенти постепенно заводять тоталітарний лад і переслідують поступові й робітничі орґанізації. Параґвайські делеґати на робітничий конґрес в Монтевідео також прибули тайно і казали, що в Параґваю приготовляються пляни державного перевороту в Мексику, Кубі, Чілі, Колюмбії, Коста Ріку й Ураґваю. Туди приїздять фашистівські делеґати з вимінених країн і радяться чужоземних аґентів, яким способом можна скинути істнуючу владу і перебрати управу краю в свої руки.

Толедано сказав, що поступовий елемент в Мексику мусить пильнувати діяльности сінаркістів, а демократичні партії в Південній Америці повинні дивитися, щоби не довели в їх країнах до того, що сталося в Арґентині.

ЦЬОГОРІЧНА ПИСАНКА НА ПРАЦЮ УКРАЇНСЬКОГО КОНҐРЕСОВОГО КОМІТЕТУ

Минулими роками йшли збірки на писанку Рідній Школі та на інші патріотичні потреби. Цього року з нагоди Великодня збирайте на працю Українського Конґресового Комітету в Америці. Збірки належить пересилати на адресу:

UKRAINIAN CONGRESS COMMITTEE OF AMERICA
P. O. Box 721, Church St., Annex, New York 8, N. Y.

РІБЕНТРОП МАЄ СВОЇ МАЄТКИ В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК. — Ґазета Ню Йорк Геральд-Трибюн поробила спеціяльні старання, щоб розслідити, чи котрі німецькі визначні провідники не інвестували грошей в Злучених Державах. Досі винайшли, що лише німецький міністер закордонних справ Рібентроп інвестував безіменно свої гроші в підприємстві продажу вина.

КУПУЙТЕ ВОЄННІ БОНДИ

ЙОГО ПОКЛИК

(Докінчення зо сторони 2-гої)

знову, як ураґан. Закхей оглянувся:

— „Надхнення натовпу перед „його Пророкм" мусить виливатись у шалених і неестетичних формах" — усміхнувся поблажливо й півпогордливо. „А все таки цікаво: що може відчувати при тих несамовитих вигуках сам Пророк?"

Ціакво... Дійсно, — та зацікавленість витягалась, як кіт на сонці, але зникла, як хмарка в блакиті.

Ось, нарешті брамка Закхейового дому. Тут, під садом, має пройти натовп із Пророком. Тут бо, на громадськім майдані, криниця з найліпшою в Єрихові водою. А чогож більш потребує подорожній, як кришталевої води, що освіжує спалені уста та припорошену спекою й втомою думку?!...

От, уже Закхеєва рука на улюбленій книзі. Немов навмисне чіпляються його думки глибокі цитати про приятелів та любов. Алеж і вигуки та гамір з вулиці настирливо вдираються в запашну тишу його душевного саду.

Поклав сувій на широкі поручні мармурової лави, підвівся й підійшов до стіни, де фіґовник підпер її своїм грубим стовбуром. Закхей сперся на дерево й задивився вздовж вулиці. Було видко далеко, майже до міської брами, бо ця частина саду, на асирійський взірець, була на штучно насипаному пагоркові.

Дітвора вже збивала куряву по цей бік камяної брами. Ось зпід неї виткнулось двоє сивобородих. Вони спиняли дітей, щось їм говорили, вказуючи набік руками: щоб відійшла з дороги малеча. Але широкий, білий рукав крилом майнув у повітрі, ліг на плече сивобородого. Висока біла Постать випливла з прозоро-синього холодку брами й простягла дітям обидві руки.

Чорні, ясні, рудаво-каштанові голівки замиготіли в золотих порошинках куряви, збитій десятками прудких дитячих ніг. Тепер уже не поважні обивателі міста, а вони — ці галасливі діти — вводили Вчителя на площу, вимахуючи в тріюмфальнім поході цілим лісом великих галузок.

І раптом Закхей почув, як безпідставно-радісно захвилювалось його певне серце. Несподівано пролетіло в голові сполоханим птахом:

— Як міг той Матавія не піти за Ним, коли Він його покликав?

Й непереможно, пекуче захотілось побачити Раббі з Назарету. Побачити зблизька Того, хто робить чуда єдиним словом. Єдиним словом зміняє відвічну природу...

Погляд Закхеїв покірно побіг до Вчителя. Таж саме за рогом зникла група дітей, а потім — і біла Постать. Але це тільки так здавалося: ось в синім затінку пальм вся блакитна Вона майнула знову...

Перші хвилі людського потоку влились на майдан.

— Осанна! Осанна! — як дим кадил, здіймалося до сонця, танучи в блакиті.

Закхей вхопився за галузь фіґовника й, не здаючи собі справи з того, що робить, підніс на руках своє важке тіло й втягся в рясну корону дерева. Намацав ногою віти й видерся вище. Умостився на двох сплетених галузях, цілковито схований за широким, блискучим листом.

— Добра це була думка, — одягти сьогодня брунатну, як стовбур, дерева, одежу! — по дитячому просто заграло світляною хмаркою в душі. А далі вже укладалось само собою:

— А от же! Й побачу Його, близько-близько!

Думав й розправляв перед собою тоненькі галузочки та рівняв листя, щоб виглядали з них тільки самі очі.

— А Рабі й не підозріватиме, що старший митник Єрихону, не гірш за горобця, примостився на дереві, тільки щоб глянути на Нього. Хі-хі!

Дрібним, радісним сміхом, як у далекому дитинстві, затремтіло серце, мов блискуче-рябенький нашерх на срібній поверхні тихого озера.

Ось уже Вчитель і біля криниці. Так, спинився. Підносить чарівну голову. Сліпучим сяйвом обливає його сонце темне, як темний мед, волосся. А очі!... Кудиж дивляться вони так угору? Закхей і собі на хвильку підніс угору свої. Не міг повірити, що цей погляд скеровано на нього, того самого Закхея, що перед хвилею уявляв себе „центром і сонцем свого світу", а тепер почував себе, мов маленька, безтурботна дитина. Чиж він народився знову?!

І раптом вчув голос, від якого забреніла ніколи досі незнаним щастям вся його істота. „Впізнав" цей солодкий голос, ніколи раніш не чувши. І, хоч не розібрав слів, відчув непорожний Його поклик, і зрозумів: від цієї хвилі починається для нього — митника Закхея — нове життя. Мягке, не осліплююче очей сяйво послалось перед ним безкраїм шляхом у вічність, де мерехкотить Велика Мета. В той єдиний зламок секунди, що Вчителів погляд спинився на ньому, й мов теплими руками взяв його серце, пролетіла Закхеєвою уявою „мудрість віку цього", й здавалось йому, що він пережив цілі століття...

Не зліз, як годилось поважному мужеві, а каміном упав з фіґовника, щоб відчинити браму дому й свого серця Тому, хто захотів увійти в них.

Наталя Королева.

БОМБАРДУЮТЬ 2 КУРИЛСЬКІ ОСТРОВИ.

ПЕРЛ ГАРБОР. — Американські летуни з Алевтів ударили по 2 островах з японської групи Курилів: Онеткотані й Мацуві, що лежать несповна тисячу миль від столиці Японії.

НАСЛІДНИК. — Італійський король Віктор Емануель іменував свого сина, Гумберта, князя Піемонту, „лютенантом ґенералом" Італії на випадок, як він, король, зрезиґнує з престола, уступаючи перед загальним домаганням шістьох політичних партій.

ГОЛЯНДСЬКІ ВОЯКИ В КАРПАТСЬКИХ ГОРАХ

(ОНА). — Голяндські кола в Лондоні оповістили, що коло чотири сотні голяндських вояків й офіцирів, яких німці перевезли з концентраційного табору в Галичині, освободилися від німців і втікли в Карпатські гори. Сталося це на стації в Станиславові. Німці були сконфужені наглом і несподіваним совєтським наступом і замісць пильнувати голяндських вояків — кинули зброєю і почали втікати. Голяндці скористали з замішання і втікли в гори.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Місячні збори Бр. св. Володимира, від. 105, відбудуться в неділю, 23. квітня, замісць 16., бо на 16. припадають Великодні Свята. Просимо всіх членів прийти на збори і заплатити свої вкладки. — М. Мельник, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Тов. Зоря, від. 69, повідомляє своїх членів, що квартальні і місячні збори відбудуться в суботу, 22. квітня, замісць 15. квітня, в гали церковній, 28 Е. 7. вул., в годині 8. ввечір. Просимо всіх членів прийти на ці важні збори, бо маємо багато справ до полагодження. — Забавчук, предс.; Мартинець, кас.; Ликтей, секр.

ГІЛСАЙД, Н. ДЖ. — Тов. Калина, від. 459, повідомляє всіх своїх членів, що зогляду на Воскресення Христове звичайні збори відбудуться 23. квітня, в 3. годині пополудні, в Укр. Централі, 180 Вілієм Ст., Нюарк, а не в трету неділю, як звичайно. — Г. Кміт, скарб.; А Лобур, секр

БЕТЛЕГЕМ, ПА. — Збори Бр. св. Димитрія, від. 288, відбудуться аж на четверту неділю, 23. квітня, з причини Великодня. — За уряд: Ю. Загвоцький, предс.; Д. Мушастий, кас.; А. Данилюк, секр.

ГВАЙТСТОН, Н. Й. — Тов. Просвіта, від. 129, повідомляє, що збори перенесено з 15-го на 22. квітня, в суботу, в 8. год. ввечір, під ч. 146-22 — 22 Еве. Обовязком всіх членів є прийти на ці збори, бо є важні справи до полагодження. Неприявний член підлягає карі згідно зо статутом. — М. Баран, предс.; М. Бринь, кас.; М. Дзярський, секр.

ТАРЗАН, ч. 954. Мясні проти металю.

Обійшовши позиції ворога, Тарзан повів свою дивну бригаду на дорогу, котрою мало прийти нацистам посилення.

Там він заляг у зальогах та дожидав, поки почує стукіт моторів у долині.

Нарешті зявилася валка, багато страшніша, ніж він припускав.

А проти неї він мав тільки наскрізь примітивні сили.